

Штейнбер. Енергоатом / URL: https://t.me/energoatom_ua/4301 (дата звернення 10.04.2022).

12. Інтернет представництво Енергоатому: Радіаційний фон у Зоні відчуження був підвищений з першими заходами російської броньованої техніки, оскільки там можна переміщатися тільки асфальтними дорогами, а колеса пошкодили верхній шар ґрунту. Енергоатом / URL: https://t.me/energoatom_ua/4294 (дата звернення 09.04.2022).

13. Інтернет представництво Енергоатому: Сьогодні, 16 березня, Україна стала членом енергетичного союзу з Європою. Енергоатом / URL: https://t.me/energoatom_ua/3269 (дата звернення 18.03.2022).

14. Події: МАГАТЄ повідомило про відновлення електропостачання ЧАЕС. Interfax Ukraine / URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/general/813478-amp.html> (дата звернення 18.03.2022).

15. Подлена Алла: Чорнобильська АЕС знеструмлена. Чим це загрожує. Суспільні новини / URL <https://suspilne.media/215531-cornobilska-aes-znestrumlена-cim-ce-zagrozuє/> (дата звернення 18.03.2022).

16. Прищепя Ярослав: МАГАТЄ повідомило про втрату зв'язку із системою моніторингу на Чорнобильській АЕС. Суспільні новини / URL: <https://suspilne.media/215394-magate-povidomilo-pro-vtratu-zv'язku-iz-sistemou-monitoringu-na-cornobilskij-aes/> (дата звернення 15.03.2022).

17. Радник глави ОПУ підтвердив, що контроль над ЧАЕС втратили. Суспільні новини / URL: <https://t.me/suspilnenews/6262> (дата звернення 04.03.2022).

18. Рощина Олена: Лукашенко говорит, что Зеленскому нужно подписывать соглашение, потому что Россия «в этой войне не проиграет». Украинская правда / URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/news/2022/03/17/7332207/> (дата звернення 27.03.2022).

19. Україна: Лінія, яка живить ЧАЕС та місто Славутич, знову пошкоджена окупантами. ТСН / URL: <https://kyiv.tsn.ua/liniya-yaka-zhivit-chaes-ta-misto-slavutich-znovu-poshkodzhenа-okupantami-2008897.html> (дата звернення 19.03.2022).

20. Яворович Тетяна: Росія готує два сценарії ядерного шантажу – керівник ГУР. Суспільні новини / URL: <https://suspilne.media/216604-rosia-gotue-dva-scenariii-adernogo-santazu-kerivnik-gur/> (дата звернення 05.04.2022).

УДК 94:327]:355.01(470+571:477)“2022/...”

*Алла ЖЕЛЄЗКО,
Аліна ТАЛАЛАЇВСЬКА
(м. Київ)*

Іміджетворча діяльність України на міжнародній арені в умовах повномасштабної російсько-української війни

Розглянуто у загальних рисах міжнародний імідж України до початку повномасштабної російсько-української війни. Проаналізовано діяльність політичних та військових лідерів у просуванні інтересів держави на міжнародній арені щодо європейської та євроатлантичної інтеграції. Висвітлено підтримку України європейськими державами, США та іншими державами світу.

Ключові слова: європейський Союз, міжнародний імідж, позитивно-ефективний імідж, російсько-українська війна, НАТО, Україна.

Постановка проблеми. Загарбницька повномасштабна війна, яку РФ розпочала 24 лютого 2022 р. проти України, привернула увагу майже всіх держав світу і не сходить з порядку денного провідних світових медіа. Вже дев'ятий рік Україна воює з агресором не тільки на фронті, але й на дипломатичному та інформаційному полі бою і перемагає, знищуючи міфи, створені роками, що «Україна – це легенда і її не існує в історії Європи». Попри те, що з перших днів повномасштабного вторгнення РФ, «Україні ніхто у світі не давав шансів, ми перемагаємо» [6].

Путінський режим протягом тривалого періоду задіює широкий спектр кампаній (операцій) проти України: політичне втручання шляхом маніпуляцій ЗМІ та дезінформації, використання маріонеток, економічні важелі, кібердіяльність, енергетику та культурні вектори впливу для розколу населення України, а з 2014 р. – анексію Криму та військові дії на сході України, довготривалу антиукраїнську іміджеву боротьбу та ін. [7]. Але у найважчі часи український народ продемонстрував єдність, стійкість, мужність, волю, професійність ЗСУ, довівши міжнародній спільноті прагнення до незалежності, демократії та членства в ЄС і НАТО. Найважливішою світовою подією 2022 року, за підсумками мас-медіа, стало те, що Україна вистояла та дала відсіч «другій армії світу» і таким чином привернула увагу всього світу [8]. Саме ці факти визначають актуальність нашої розвідки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо оптимізації іміджу України з часів відновлення незалежності порушувалися неодноразово: Центром Разумкова проводились спеціалізовані дослідження міжнародного образу України – перше у 1999 р. [4, с. 232]; серед ґрунтовних досліджень варто виокремити дисертаційну роботу О. Ялової «Імідж України на західному і російському векторах зовнішньої політики» [12]. Глибоке дослідження Є. Магди стосується питань міжнародного іміджу України в контексті гібридної війни, де влучно виокремлено імідж як зброю у гібридній війні [4]. Г. Піскорська і Н. Яковенко у статті «Імідж України в контексті російсько-українського конфлікту» визначили позитивні та негативні компоненти іміджу України, зазначивши, що «імідж України в глобальному інформаційному просторі визначався суперечливою низкою чинників внутрішнього і зовнішнього походження і це суттєво вплинуло на сприйняття України як актора міжнародних відносин» [5]. Ґрунтовне дослідження зазначеної проблематики можна буде здійснити тільки після перемоги України у цій війні, але протягом року війни, Україна здійснила значний поступ у формуванні позитивно-ефективного іміджу на міжнародній арені.

Мета роботи. Дослідити іміджетворчу діяльність України на міжнародній арені в умовах повномасштабної російсько-української війни. **Завдання дослідження:** розглянути у загальних рисах міжнародний імідж України до початку повномасштабної російсько-української війни; проаналізувати діяльність політичних та військових лідерів у просуванні інтересів держави на міжнародній арені щодо європейської та євроатлантичної інтеграції України; висвітлити підтримку України європейськими державами, США та іншими державами світу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «міжнародний імідж» трактується як «складна динамічна система, що розкривається через взаємодію

внутрішніх та зовнішніх формують чинників різних сфер соціально-політичного, економічного та культурного життя» [3, с. 2].

В сучасному міжнародному політичному маркетингу (за версією Саймона Анхольта) виділяють різноманітні підходи до державного іміджування: геополітичний; маркетинговий; брендовий.

З точки зору геополітичного підходу, Україна трактується як «географічна та ментальна межа між Заходом та Сходом» (буферна зона і геополітичний центр), що відокремлює Європу від Росії [3, с. 70].

В кінці ХХ ст. геополітичний образ незалежної України (за Зб. Бжезінським) постав як новий і важливий простір на євразійській шахівниці, геополітичним опорним пунктом. «Ключовий пункт, про який треба пам'ятати, – це те, що Росія не може існувати в Європі без України, яка теж належить до Європи, тоді як Україна може бути в Європі без Росії» [1, с. 155].

Москва не приховувала свого небажання бачити Україну серед членів ЄС та НАТО ще з 2014 р. Під час повномасштабного вторгнення відкрито заявила, що Київ повинен відмовитися від будь-яких євроатлантичних амбіцій [10].

У відповідь на заяву Москви, президент України, прем'єр-міністр і спікер Верховної Ради підписали спільну заяву на членство в Євросоюзі. І всупереч заявам скептиків і тотальній атмосфері зневіри президент Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн під час чергового візиту до Києва заявила: «Україна належить до європейської сім'ї. Я вважаю, що прийняття України до Євросоюзу – це не лише наш стратегічний інтерес, а й моральний обов'язок» [10].

Варто відзначити титанічну працю нашого президента В. Зеленського та його команду разом із дипломатами, які позиціонують Україну як невід'ємну частину Європи, а не її околицю або міст між Сходом і Заходом. Саме суперактивна політика президента зруйнувала традиційні шаблони розуміння ролі та місця України в світі та Європі.

На черговому саміті 23 червня 2022 р. 27 країн-членів блоку постановили: «Україна – офіційний кандидат на вступ до Євросоюзу» [10].

Хоча ще на початку червня не всі країни-члени ЄС підтримали надання Україні статусу країни-кандидата на вступ до ЄС, зокрема, Данія, Нідерланди, Швеція, а Німеччина і Франція виступили проти спрощеної та прискореної схеми. Тому шлях України до отримання статусу офіційного кандидата на вступ до ЄС був надто важким та на думку окремих західних політиків не реальний. Ще у 2015 р. колишній французький президент Н. Саркозі заявив: Україна повинна зберегти свою позицію моста між Європою і Росією, відмовитися від намірів вступити до НАТО і ЄС». У 2016 р. президент Європейської Комісії Ж.-К. Юнкер безапеляційно заявляв, що Україна не стане членом ЄС у найближчі 25 років. А напередодні повномасштабного збройного вторгнення РФ на територію України канцлер Німеччини О. Шольц під час переговорів у Москві запевнив Путіна, що вступ Києва до НАТО «не станеться в найближчі 30 років» [2, с. 13].

Ще до початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України думка різних експертів, науковців щодо іміджу України в очах світової спільноти представлялася виключно непрезентабельно через стан політичної нестабільності, низький соціально-економічний рівень, високий рівень корупції, тривалий військовий конфлікт на Донбасі. На думку О. Чумака головною прогалиною у формуванні іміджу України була відсутність єдиної цілеспрямованої державної

політики, орієнтованої на просування інтересів України у світовому інформаційному просторі [11, с. 341].

З 2014 р. в Україні триває медійна війна, на думку журналістів, найбільша в історії людства. І хоч ще зарано підбивати підсумки, уже можна стверджувати, що доступність інформації з різних джерел виграла для України першу битву. Російська пропаганда про «визволення», «нацистів», «військові об'єкти», «спасення руського миру» не встояла проти відзнятих тисяч відео, які демонструють, як усе насправді є. Це і аматорські відео, які розсилалися по соцмережам, і професійні відео журналістів, і щоденні відеозвернення президента до українського народу та до міжнародної спільноти, а також участь В. Зеленського у різних самітах, засіданнях, форумах, парламентах світу тощо.

Західна громадська думка, у свою чергу, не встояла перед горем і героїзмом українців, зафіксованими найвідомішими виданнями світу та звичайними мобільними телефонами. Багато в чому саме це забезпечило українцям гуманітарну, економічну та військову підтримку [8].

У працях вітчизняних науковців щодо формування міжнародного іміджу України, як правило, звучать такі вирази: «позитивний імідж України», «привабливий імідж», «непрезентабельний», «непривабливий імідж» тощо. В умовах гібридної російсько-української війни, необхідно створити та закріпити «ефективний міжнародний імідж України», що має, на сьогодні, визначальну роль в координатах сучасного світу і, що, найважливіше – буде мати в майбутньому. Це означає, що ефективний міжнародний імідж держави прямо впливає на успіхи економічної інтеграції, на залучення іноземних інвестицій, забезпечує участь в глобальних проєктах тощо.

Російська агресія проти України, на думку фахівців Є. Магди та Т. Водотики, подарувала нашій державі шанс вийти зі сфери впливу Кремля. Але для цього необхідно змінити підходи до позиціонування України у світі. А це потребує «послідовної, наполегливої, щоденної та тривалої роботи над власним іміджем у світі», а також у внутрішній політиці держави [9].

Сьогодні Україна має достатньо позитивних аргументів на свою користь. На наш погляд, за рік повномасштабної російсько-української війни, попри складну ситуацію у державі, політичні лідери на дипломатичному фронті, а військові – на полі бою змінили думку світової спільноти про Україну, продемонструвавши дієвість ефективного іміджу держави. Країни-члени ЄС і НАТО активно підтримують та допомагають Україні здобути перемогу над російським агресором, відновити територіальну цілісність, зберегти національну ідентичність та відбудувати державу. Слушно зауважив С. Віднянський у своїй статті «Україна – Європейський Союз: новий етап взаємовідносин в умовах російсько-української війни 2014-2022 рр.», що «після Другої світової війни Європа ще ніколи не була настільки об'єднаною, наскільки її об'єднав поки що лише кандидат до її елітного клубу – Європейського Союзу, український народ, який прийняв на себе удар варварської російської навали, щоби вкотре захистити і себе, і весь Європейський континент» [2, с. 22].

2022 рік – рік унікальних випробувань, боротьби України з російським агресором сформував головну константу міжнародного образу України:

- незалежна європейська держава з багатою та героїчною історією – «незламна Україна»;

- Україна – важливий елемент системи європейської та євроатлантичної безпеки;

- Україна – не беззахисна, українці можуть і будуть себе захищати;

- Україна – це простір свободи, простір можливостей та потенціалу [9].

Висновки. Отже, як констатують у своїх працях науковці Є. Магда та О. Чумак, «імідж», це пластичний штучний конструкт, який піддається коригуванню, потребує технологічного наповнення і постійного «підживлення». Україна тільки взяла курс на формування позитивно-ефективного іміджу європейської держави, але попереду ще багато випробувань і завдань, які потрібно буде подолати для того, щоб Україна зайняла по праву своє місце на рівні Центрально-Східної Європи як регіональний лідер, а на глобальному рівні Європи – як ключовий елемент безпеки Європейського континенту.

Список використаних джерел та літератури

1. Бжезінський З. Велика шахівниця / Пер. з англ. О. Фешовець. Харків: Видавництво «Ранок», «Фабула», 2018. 228 с.
2. Віднянський С. Україна – Європейський Союз: новий етап взаємовідносин в умовах російсько-української війни 2014 – 2022 рр. Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки, 2022. С. 10-37.
3. Єремєєва І. Теоретико-методологічні аспекти поняття міжнародний імідж держави. *Krakowskie Studia Malopolskie*, nr 4(36), 2022. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://czasopisma.marszalek.com.pl/images/pliki/ksm/36/ksm3604.pdf>
4. Магда Є. Міжнародний імідж України в контексті гібридної війни. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія. № 43, 2015. С. 232-240.
5. Піскорська Г., Яковенко Н. Імідж України в контексті російсько-українського конфлікту. *International Relations, Part «Political Sciences»*. № 5, 2015. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2517/2247
6. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. Промова міністра закордонних справ України Дмитра Кулеби на Конференції послів України 23 грудня 2022 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mfa.gov.ua/news/promova-ministra-zakordonnih-sprav-ukrayini-dmitra-kulebi-na-konferenciyi-posliv-ukrayini>
7. Сайт про російську агресію в Україні. *Countering Russia's Aggression in Ukraine. The story map was produced by the Bureau of Conflict and Stabilization Operations. U.S. Department of State, 2015 – 2018.* [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dosco.maps.arcgis.com/apps/Cascade/index.html?appid=8dad6c865bed491ead3190c7ffb2fafa>
8. Сайт детектор медіа. Рік України. Як ми вигравали велику медійну війну 2022 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://detector.media/infospace/article/206599/2023-01-02-rik-ukrainy-yak-my-vygravaly-velyku-mediynu-viynu-2022-roku/>
9. Сайт Європейська правда. Рубрика «Експертна думка». Імідж в умовах гібридної війни. Яким шляхом піти Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2016/10/18/7055993/>
10. Сайт Подробниці. Світ про Україну: як за 9 місяців війни змінилась репутація нашої держави. 08 грудня 2022 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://podrobnosti.ua/2462882-svt-pro-ukranu-jak-za-9-msjatsv-vjni-zmnilas-reputatsja-nasho-derzhavi.html>
11. Чумак О. Імідж України як один із чинників впливу на міжнародно-правові відносини. *Міжнародне право*. № 3, 2020. С. 339 – 343.

12. Ялова О. Імідж України на західному і російському векторах зовнішньої політики: дис... канд. політ. наук: 23.00.04. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. К., 2006. 190 с..

УДК 94:355.355(470+571:477.41)«2022»

Аліна КУЛЬБАЧНА

(с. Литвинівка, Вишгородського р-ну,
Київської обл.)

Російська окупація на Вишгородщині у документах, спогадах очевидців і речових джерелах

Дослідницьку роботу присвячено вивченню злочинних дій російських окупантів, вчинених ними в окремому регіоні Київщини, їх наслідки та долі людей, які стали жертвами або постраждали від дій агресора. Об'єктом вивчення постає режим терору та насильства, встановлений російським агресором та окупантом на території Вишгородського району Київської області у визначений хронологічний період.

Мета роботи полягає в спробі авторки, на основі аналізу різнопланових джерел розглянути особливості російського окупаційного режиму встановленого агресором на частині території Київщини в межах Вишгородського району у лютому-березні 2022 року. В роботі введено до наукового обігу комплекс новітніх речових, письмових та усних історичних джерел (у вигляді музейних предметів, документів і свідчень учасників і свідків подій) періоду окупації Вишгородського району в лютому-березні 2022 року.

Ключові слова: Вишгородщина, злочини, російська окупація, «орки», терор.

Науковий керівник: *Сологуб А. О.*, вчитель історії, директор Литвинівського ліцею Димерської селищної ради.

Постановка проблеми. Ця робота присвячена вшануванню пам'яті мирних українців, мешканців Вишгородського району Київщини, які у лютому-березні 2022 року стали жертвами підступної російської агресії та окупації України. З перших днів повномасштабного вторгнення російських військ в Україну в різних її районах під обстріли та авіаудари потрапляють мирні громадяни, автомобілі швидкої допомоги, дитячі будинки, заклади освіти, лікарні та житлові квартали.

Ці дії окупантів, які тривають вже близько року, є свідомим грубим порушенням законів та звичаїв війни, що кваліфікуються міжнародним правом як воєнні злочини. Їх розглядає розташований у Гаазі Міжнародний кримінальний суд. Зібрані, описані та проаналізовані авторкою на основі різнопланових історичних джерел, факти та події можуть не лише допомогти зберегти пам'ять про безневинних жертв, але й допомогти покарати їхніх катів. Основу пропонованого дослідження склала зафіксована на основі усних свідчень постраждалих, очевидців і учасників подій інформація про терор вбивства, напади окупантів на мирне населення та об'єкти цивільної інфраструктури, а також